

Fra Klode til klinik

Bæredygtighedspolitik for Dansk Selskab for Almen Medicin 2024

Indledning og formål

Dette er DSAM's bæredygtighedspolitik.

Den handler om almen praksis i Danmark, og hvordan vi både i og uden for vores klinikker kan arbejde med bæredygtighed i en social, økonomisk, miljø- og klimamæssig dimension. Bagtæppet er FN's 17 Verdensmål¹ fra 2015, der beskriver mål for en bæredygtig verden. Ambitionen er i tråd med FN's rapport Vor Fælles Fremtid (1987) at *"imødekomme vores nuværende behov uden at bringe fremtidige generationers muligheder for behovsopfyldelse i fare"*.

Der er tale om et indledende arbejde, som vi forventer, skal følges op af mere konkrete mål for DSAM og almen praksis i Danmark.

Vigtigste udfordringer

DSAM er drevet af ansvar for lighed i sundhed, behandling af høj kvalitet, godt helbred og livskvalitet hos alle borgere i samfundet. Mange af de udfordringer, sundhedsvæsenet og verden står overfor, kræver bæredygtige løsninger. Det er et stort ansvar, som vi ønsker at inspirere og forpligte os selv på.

De vigtigste udfordringer, vi står overfor i sundhedsvæsenet og almen praksis i Danmark, er:

- klima- og miljøforandringer (verdensmål 13) til lands, til vands og i luften, som også har alvorlige sundhedsmæssige konsekvenser for mennesker, herunder hvordan vi reducerer det samlede klimaaftryk i sundhedsvæsenet
- sundhed og trivsel, ulighed i sundhed (verdensmål 3), herunder overdiagnostik, rationel brug af parakliniske undersøgelser og medicin for at undgå skadelige virkninger for patienter, miljø og økonomi, farmakologisk behandling af risikofaktorer frem for strukturel forebyggelse, medikalisering af lidelsesformer og livsproblemer, der i højere grad er fx eksistentielle, sociale, pædagogiske eller arbejdsbetingede, øget markedsgørelse og privatisering af sundhedsydelser, der i sig selv fremmer vækst i form af øget forbrug af tid, ressourcer og medicin – og øger ulighed i sundhed
- bæredygtige byer og lokalsamfund (lokalitet, verdensmål 11), herunder at sikre lige adgang til praktiserende læge og sundhedsydelser, uanset hvor i landet man bor.

Rationel klinik

Almen praksis er en grundsten i et velfungerende og bæredygtigt sundhedsvæsen, og DSAM ser sig som medspiller til strukturelle, samfundsmæssige og kulturelle ændringer samt støtte til faglige og lokale aktører.

Sammen med andre interessenter vil DSAM arbejde på fagligt forsvarlige og bæredygtige svar på de udfordringer, samfundet har. Det skal ske på en måde, der sikrer, at lægen i almen praksis sikres et arbejdsliv, der fremmer rationel klinisk og bæredygtig adfærd, og hvor der er balance mellem krav og ressourcer, der også sikrer lægens ve og vel.

En bæredygtig almenmedicinsk tilgang kræver, at vi forholder os til, om vi kan blive ved med at yde samme omfang af udredning og behandling i fremtiden inden for de sociale, klima- og miljømæssige samt økonomiske rammer, vi kender, eller om vi skal revurdere vores mål, metoder og tilgang med henblik på anderledes prioritering af vores ressourcer.

Er det de rigtige patienter, der bliver undersøgt og behandlet? Kan der forekomme øget skade fra overdiagnostik og behandling og/eller øget ulighed fra underbehandling?

DSAM's holdning er, at vi skal fortsætte og fastholde fokus på rationel anvendelse af parakliniske undersøgelser, henvisninger, receptpligtig medicin og konsultationsformer. Vi skal bakke op om PLO og forhandlingspartnere i at lave aftaler, der kan understøtte denne udvikling.

Klima

DSAM deler Lægeforeningens ambition om at reducere klimaaftryk fra sundhedsfaglige aktiviteter og ressourceforbrug. DSAM's fokus på reduktion af klimaaftryk er især rettet mod klinisk aktivitet, som udgør den største del af vores klimaaftryk, og på ikke-klinisk aktivitet som fx energi og affaldssortering. Almen praksis er kendetegnet af lavteknologiske arbejdsgange, men der kan vindes terræn ved fx rationel brug af parakliniske undersøgelser og medicinudskrivning.

Strukturelt (governance)

Det er DSAM's holdning, at løsninger på de miljø- og klimamæssige udfordringer skal være i samspil med både social og økonomisk/strukturel bæredygtighed. Den sociale dimension inkluderer både patienter og samfund samt personale i klinikken og omfatter social ansvarlighed, diversitet, lighed og livskvalitet.

DSAM skal arbejde på at sikre, at det kliniske arbejde også når ud til dem med størst behov. Dette dels gennem den enkelte kliniks organisering, dels ved at professionen har fokus på at mindske ulighed i sundhed.

Personalets og lægens trivsel er grundlæggende for et meningsfuldt arbejdsliv og patientbehandling af høj kvalitet. Stigende arbejdspress og krav kan betyde offeromkostninger (der mangler ressourcer til den mest trængende), hvilket nødvendiggør prioritering af lægefagligt arbejde. DSAM har udgivet rapporterne ”Opgaverne for almen praksis” og ”Professionsetik for Praktiserende Læger i Danmark”, som kan anvendes i prioriteringen.

Ledelse og organisation

Bæredygtig omstilling kan ikke gøres uden tydelig ledelse og organisationsarbejde. DSAM anser ledelse på alle niveauer som et vigtigt element for at sikre god trivsel, tillid og forandringer med ansvar og omhu.

Almen praksis bygger på etiske principper som faglig ansvarlighed og patientinvolvering samt moralsk økonomistyring af egen praksis.

Kontinuitet mellem læge/behandler og patient forbedrer overlevelse og reducerer hospitalskontakt. Det er DSAM's holdning, at almen praksis som selvstændige lægeklinikker i et stort netværk skal fastholdes, styrkes og udvikles til gavn for patienter, personale, læger, samfund, klima og miljø.

13. oktober 2023 (redigeret 12. februar 2024)

Arbejdet med bæredygtighedspolitikken er sket i et udvalg under DSAM's bestyrelse i midten af 2023. Udvalget bestod af Asthildur Arnadottir, Nanna Holt Jessen og Niels Saxtrup (leder af skrivegruppen).

ⁱ [De 17 Verdensmål | Verdensmålene.dk \(verdensmaalene.dk\)](https://www.verdensmaalene.dk)